

Vznik a vývoj osady Nemanice v letech 1706—1855

Vznik osady Nemanice, která je dnes místní částí obce České Budějovice,¹ je spojen se založením Nové Obory na panství Hluboká nad Vltavou v roce 1706. V tomto roce museli totiž 4 chalupníci (Vít Helemach, Václav Teml, Jakub Kloyda a Jan Kliment) odstoupit své pozemky ve vsi Opatovice (všech polí měli pod 18 strychů 2 věrtele výsevku a luk na 6 for sena)² pro tuto oboru. Každý z nich dostal náhradu (odměnu) 12 3/4 strychu polí a luk na 3 fůry sena u Červeného nebo také Čertíkova mlýna, jak byl nazýván mlýn u vsi Úsilné.³ Zde jim byly vystavěny nové chalupy, a tím byla založena osada. Uvedené pozemky pro ně koupil Adam František Schwarzenberg od poddaných z Úsilného a dále jim jako obecní pozemek propůjčil 4 jitra 765 čtver. sáhů vrchnostenských pozemků od svého dvora Světlík.⁴

Pro tyto 4 chalupy se nejprve užívalo označení Nové chalupy u Červeného nebo také Čertíkova mlýna, později Čertíkova Ves a Čertíkov. Tak jsou uvedeny v soupisech poddaných, které se pro panství Hluboká nad Vltavou zachovaly v souvislé řadě od 2. pol. 17. stol. do pol. 19. století, kde se označení Čertíkov používalo až do konce 18. stol., potom jsou i zde jmenovány jako Nemanice.⁵

Je třeba objasnit, proč se pro dominikální mlýn u rybníka Oselno, o kterém je již z urbáře hlubockého panství z roku 1677 známo, že byl nazýván Červený,⁶ začalo užívat také pojmenování Čertíkův.

Tvrzení ředitele hlubockého velkostatku v již citovaném díle (viz pozn. 4), že mlýn byl pojmenován podle prvního majitele Čechmana (Čertíka) se nejevilo příliš věrohodné, neboť Jan Čechman koupil tento mlýn do emfyteutického vlastnictví až 1. 8. 1750, avšak s názvem Čertíkův mlýn se set-

DROBNOSTI

káváme již v roce 1706.⁷ Přitom v roce 1706 až do r. 1747 žádný mlýnár jménem Čertík na Červeném mlýně nebyl. S mlýnářem tohoto jména se setkáváme již o 12 let dříve, a to v letech 1694, 1695 a 1696. Byl jím Vavřinec Čochman, který byl od roku 1679 usedlý v městečku Podhradí (nyní Hluboká n. Vlt.), kde měl dům a 1/2 lánu polí, a ještě mlynařil na tamním panském mlýně do roku 1715 s výjimkou již uvedených let.⁸

Jednalo se tedy o člověka zámožného a vrchnosti dobře známého, podle kterého si pojmenovala mlýn i novou osadu.⁹ Pojmenování malých osad a samot podle jejich významného obyvatele byl způsob zcela přirozený, jak to uvádí Šmilauer ve své práci Osídlení Čech ve světle místních jmen.¹⁰ Označení Čertíkov se obecně nevžilo, což potvrzuje skutečnost, že se nedostalo do katastrů, urbářů a pozemkové knihy.

Oficiální název se brzy ustálil na jménu Nemanice, což potvrzují záznamy v matrikách fary České Budějovice, kam tyto Nové chalupy u Červeného mlýna farností náležely a v nichž se vyskytuje patrně nejstarší záznam jejich jména z roku 1712.¹¹ Dosavadní topografická literatura uvádí, že Nemanice se poprvé vyskytují v tereziánském katastru, jenž byl sestaven na podkladě příznávacích fasí z let 1713 až 1722.¹² Bližší údaje k objasnění doby vzniku jména Nemanice by mohla poskytnout pozemková kniha pro tuto ves, o níž víme, že byla založena, ale dnes neexistuje.¹³ Jméno této osady, jak je uvedeno na Müllerově mapě Čech z roku 1720 Nema-gicz, se v použitých pramenech nevyskytlo.

Při číslování domů v roce 1770 dostal Čertíkovský mlýn čp. 1, chalupa Klimentovská čp. 2, chalupa Helemachovská čp. 3, chalupa Kloydovská čp. 4, chalupa Temlovská čp. 5, obecní pastouška čp. 6 a dvůr